

21 вересня 2021 року провів остаточне узагальнення дослідження «Львівський парк імені Івана Франка - найстаріший міський парк України(1410-2021рр.).» за висновками якого встановив, що найстарішим міським парком України, найдавніша назва якого є «Єзуїтський сад» на площі 11,6 гектара є Львівський парк імені Івана Франка.

Центральна алея парку ділить його на дві частини, а поперек проходить декілька звивистих доріжок. Зародився парк на території давніх міських ланів. В архівних документах Львова зберігся документ, який засвідчує, що: «Земельна ділянка під сад була подарована місту Львові у 1410-1412 роках...».

Пізніше землі, на території яких розміщується парк імені Івана Франка були власністю багатой львівської родини Шольц-Вольфовичів, який в кінці XVI століття заклав на цьому земельному угідді «невеликий сад коштом 1600 злотих», який пізніше отримала у спадок його дочка та зять А.Массарі. Молодий венеціанець перебудував сад на італійський манер, розбивши його на тераси. По краю терас А.Массарі, замість струнких кипарисів, заклав пірамідальні тополі, а в оздобленні паркових споруд використав дикий виноград...

Згодом власниками парку і навколишніх земель, які міська громада Львова надала в оренду Ордену Єзуїтів. Господарські монахи Ордену Єзуїтів побудували тут цегельню, пивоварню й корчму, а також заклали невеликий фільварок, в якому працювали селяни з навколишніх сіл... Єзуїтський сад в XVII столітті пережив різні перипетії в наслідок воєн, так в 1655 році після облоги Львова козацькою армією гетьмана України Богдана Хмельницького, на території парку розміщувалася московська артилерія, московські військові для влучного обстрілу Львова насипали земельні вали, викопали шанці і т. д., тут же в саду і поряд, готуючись до наступу на Львів, також таборилися татарські війська...

Після закінчення воєн піл мурами Львова, в кінці XVII століття, Орден Єзуїтів знову відновив всю територію парку та всі навколишні землі. Монахи-єзуїти частину території саду переобладнали під парк «з алеями під шнур, вони проклали доріжки серед старих дерев...».

У XVIII столітті, у 1772 році в місто Львів увійшла без бою військова організація Священної Римської імперії на чолі з фельд-маршалом А.Гадіком, імператриця Марія Терезія оголосила: «АКТ про відновлення Королівства Галичини і Володимирщини з столичним центром у міст і Львові, проголосивши себе «Королевою Галичини і Володимирщини» по стародавньому праву, оскільки засновники Священної Римської імперії, папи римські, зокрема папа римський Інокентій III у 1215 році

створив Галицьке Королівство і включив його до складу Священної Римської імперії, а все що створює Святійший Отець папа римський один раз, це від Бога, це навечно... Поляки захопили Королівство Галичини і Володимирщини підступно, зухвало і незаконно... і т. д.».

У 1773 році імператриця Священної Римської імперії, королева Галичини і Володимирщини Марія Терезія скасувала діяльність Ордену Єзуїтів, а їх власність, землі у Львові та парк перейшов у її власність...

Згодом новий імператор Священної Римської імперії, король Галичини і Володимирщини Йосиф II перебуваючи у столиці Королівства, місті Львові, зробив щедрий жест і подарував парк, весь зелений масив і всі землі навколо парку - столиці Королівства місту Львову, заклавши тим самим «один із перших публічних парків у Священній Римській імперії...» та й загалом в Європі...

Не маючи достатніх фінансів на утримання парку міська влада в 1799 році змушена була продати його підприємцю І.Гехту, що був власником «трактиків» за 3 тисячі 410 злотих, за умови утримання його в гідному стані, щоб його могли відвідувати жителі королівського Львова піддіни та гості Королівства Галичини...

Успішний підприємець І.Гехт, переробив парк у французькому стилі. Задля цього він зрубав багато старих (єзуїтських) дерев і проклав чітку геометричну мережу доріжок. В цей час дерева і кущі в парку регулярно підстригалися, а доріжки підсипалися піском. В цей час підприємцем І. Гехтом в парку був збудований літній театр під відкритим небом, павільйони, альтанки, басейни, площу для феєрверків, карусель.

Джерела засвідчують, що з цієї епохи «Львівське аристократичне Товариство» ходило сюди на прогулянки.

Джерела засвідчують, що у 1828 році «Польський театр» показував у парку виставу Буарі «Битва під Полтавою» з постановками «... з військовими еволюціями та битвами і російськими танцями».

На місці, де пізніше було побудовано «Сейм Королівства Галичини і Володимирщини», було збудовано одноповерховий дім в якому було розміщене «гехтівське казино», в якому як і в Парку де зібрались всі міщани королівського Львова, міська влада, намісник Королівства Галичини і Володимирщини, приймали в ньому приїхавшого до столиці Королівства Галичини і Володимирщини міста Львова в 1817 році імператора Священній Римській імперії, короля Галичини і Володимирщини Франца І. З тих часів у парку залишилася мальована споруда – альтанка на доріжках стовпах...

В подальшому спадкоємці підприємця І.Гехта, як засвідчують джерела, в 1842-1843 роках проводили в парку щорічні фестивалі з карнавальними феєрверками і модною тоді лотереєю, у літньому театрі проходили вистави, аристократія столиці Королівства Галичини і Володимирщини, міста Львова була у захопленні, про що описували тогочасні львівські газети... Однак, скоро спадкоємці І.Гехта збідніли, парк не давав прибутків, тому вони розпочали переговори з міською владою про передачу парку місту Львову... Через 8 років міська влада знайшла підприємця, який згодився взяти парк в оренду, однак новий господар довів парк до занепаду і тому у 1855 році міська влада взяла Парк під своє управління. Відомий у Львові садівник Бауер, реконструктор Личаківського кладовища, Ботанічного саду у продовж 1856-1860 років упорядкував парк у ландшафтному стилі. Бауер вирубав старі дерева, розрідив згущені місця, створив декілька мальовничих галявин, а рівні доріжки замінив звивистими. Тоді в супереч вільному плануванню пануючому пейзажному стилю, Бауер проклав рівну центральну алею... Його наступники в 1886 році вирішили усунути цей дисонанс, ліквідувавши центральну алею. Однак час показав, що планування Бауера було вірним..., тому вже в час II Речі Посполитої, у 1925 році ця рівна центральна алея була відновлена і розширена...

В 1881 році у нижній частині парку, перед новозбудованою спорудою Сейму Королівства Галичини і Володимирщини, розпочалися роботи, внаслідок яких було обладнано партер з квітами і чавунною вазою з барельєфом посередині. Слід наголосити, що чавунна ваза була виготовлена ще у 1839 році, на ній в символічній формі відображена «течія життя» відтворена за твором датського скульптура Б.Торвальдсена. Згодом вазу на початку центральної алеї на місці пам'ятника намісника Королівства Галичини і Володимирщини А.Голуховському, який тут стояв з 1901 по 1945 роки...

В час комуністичної окупації Львова за сателіта СРСР-УРСР з 1945 по 1991 парк теж функціонував...

З 1991 по 2021 роки, в час відновлення незалежності України парк перед університетом у Львові став одним з найулюбленішим зелених масивів для відпочинку львів'ян, тут концентрується студентська молодь Львівського національного університету імені Івана Франка, проводяться різні громадські заходи... і т. д., у парку знаходиться консульство Болгарії...

У 2021 році парк імені Івана Франка зазнав чергового стихійного лихоліття... По парку пронісся великий буревій, який повалив багато прадавніх дерев та насаджень XIX-XX століть, вчинив парку ім. Івана Франка непоправні збитки, про що засвідчують нище задокументовані мною фото-джерела...

